

on vähennetty. Tekniikkana käytetään digitaalisia ajopiirturia ja mikroalotekniikkaa. Näin saadaan todellinen ajosuorite.

Itävallan moottoritieverkolla ja 2 000 kilometrillä pääteitä on ollut käytössä raskaan liikenteen (> 3,5 t) kilometrimaksu vuodesta 2004 lukien. Tuotto oli vuonna 2004 750 miljoonaa euroa. Tekninen ratkaisu on mikroalotekniikka. Liikenne on vähentynyt 3,5 prosenttia.

Saksassa korvattiin käytössä ollut eurovinjetti vuonna 2005 kilometrimaksulla moottoritieverkolla. Vinjettidirektiivin mukaiset maksut tuottivat vuonna 2005 tuloja noin kolme miljardia euroa. Ajoneuvo paikannetaan tiesegmentille GPS:n avulla.

Suomessa tie- ja ruuhkamaksujen periminen on tullut ajankohtaiseksi välttämättömyydeksi, kun valtiolta ei näy nykyisin riittävän miniminä pidettyä määrärahaa perustienpitoon, väyläverkkoston kehittämisestä puhumattakaan. Äskettäin liikenne- ja viestintäministeri ilmoitti, että akuuttitarve tienpitoon on 30–40 miljoonaa euroa vuodessa lisää kehyksissä olevaan tasoon verrattuna. Toisaalta Suomen maanteillä liikennöi suuri määrä raskasta kalustoa, jonka haltijat eivät käytännössä maksa mitään korvausta tieverkkomme käytöstä. Polttoainekin on hankittu maan rajojen ulkopuolella. Mm. juuri tällaisista syistä Keski-Euroopassa ryhdyttiin aikoinaan perimään tiemaksuja.

Tiemaksumahdollisuus on mediassa esillä lähes päivittäin. Liikenne- ja viestintäministeriöllä on ollut ilmiselvästi työvoimavajetta, kun resursseja ei ole riittänyt tiemaksulain valmisteluun. Tiemaksukäytäntöä on hyvä kokeilla sellaisilla tieosuuksilla, joilla on todella paljon sellaista raskasta liikennettä, jonka "verottamista" tiemaksuilla yleisen oikeustajun mukaan pidetään perusteltuna.

Tässä katsannossa tiemaksuja raskaalta liikenteeltä ehdotetaan perittäväksi vuosina 2007, 2008 ja 2009 tieosuuksilla valtatie 25 välillä Hanko—Karjaa, valtatie 7 välillä Virolahti—Vaalimaa, tie 387 välillä Vaalimaa—Ylämaa, valtatie 13 välillä Lappeenranta—Nuijamaa ja tie 3921 Nuijamaa—Nevala. Kokeilujakson aikana on tarkoituksenmukaista periä kertamak-

sua, joka ottaa huomioon sen, että ko. ajoneuvot kuluttavat myös valtakunnan muuta tieverkkoa saman kuljetustehtävän aikana.

Kokeiluun valmistautumisen aika voi olla lyhyt, koska kaikki tarvittavat järjestelmät ovat välittömästi hankittavissa ennakkoon kokeiltuina. Kun kysymys on suhteellisen lyhyistä tieosuuksista, niin tiemaksuasemien rakentamiseen ei ota paljon aikaa eikä niitä varten tarvitse hankkia suuria maa-alueita. Toisaalta suomalainen teknologia voisi tällaisessa kokeilussa tehdä uuden aluevaltauksen.

Laki on siis tarkoitettu määräaikaiseksi kokeilulaki, joten on perusteltua keskittää kokeilu maan reuna-alueille, joissa on kuitenkin odotettavissa runsaanpuoleisesti raskasta liikennettä. Niin ikään on odotettavissa, että raskaan liikenteen kohderyhmässä on myös ajoneuvoja, jotka eivät ole kotimaan rekisterissä. Näin saadaan tiemaksujen perimisestä monipuolisesti tietoja. Laissa on tässä tarkoituksessa varauduttu käteisrahastuksen ohella siihen, että tiemaksu suoritetaan manuaalisella kirjauksella tiemaksupäätteellä, manuaalisella kirjauksella Internetin kautta tai automaattisena veloituksena (4–6 §). Jos mikä tahansa tai mitkä tahansa näistä rahastuskeinoista otettaisiin käyttöön, niin luonnollisesti samalla saataisiin kokemuksia erilaisten järjestelmien toimivuudesta olosuhteissamme.

Tiemaksun määräytymisessä otettaisiin huomioon ajoneuvon päästöluokka, joka määräytyisi sen ensimmäisen rekisteröinnin ajankohdan mukaan (9 §). Päästöluokat puolestaan jakautuisivat tiemaksuluokkiin. Luokassa A tiemaksu olisi 20 euroa, luokassa B 25 euroa ja luokassa C 30 euroa, 4- tai useampiaksellisissa ajoneuvoissa kussakin luokassa 5 euroa korkeampi (10 §).

Lain 2 §:ssä luetellaan ne ajoneuvot, jotka jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle.

Ko. tieosuuksien 500 000 vuotuisen raskaan liikenteen kuljetusmatkan mukaan laskettuna vuotuinen tiemaksutuotto olisi yli 12 miljoonaa euroa. Tullin arvion mukaan vuoteen 2010 mennessä ko. tieosuuksilla on odotettavissa yksistään ulkomaalaisten liikennöitsijöiden kuljetus-suorituksia yksi miljoona vuodessa, mikä merkitsisi lähes 30 miljoonan euron tiemaksutuloja

vuodessa tässä laissa tarkoitetuilla tieosuuksilla. Tästä on luonnollisesti vähennettävä järjestelmän ylläpidosta aiheutuvat kustannukset.

Lain tehtävien edellyttämä käytännön toimien suorittaminen ehdotetaan sijoitettavaksi tässä kokeiluvaiheessa tiehallinnolle, jonka resursseja lisättäisiin tarpeellinen määrä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Tiemaksulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään raskaan liikenteen tieosuuskohtaisesta tiemaksujärjestelmästä.

Lakia sovelletaan ajoneuvoihin ja ajoneuvoyhdistelmiin, joiden bruttopaino ylittää 12 tonnia.

Lakia sovelletaan sen estämättä, mitä maantielain (503/2005) 12 §:ssä säädetään, seuraavilla tieosuuksilla: valtatie 25 välillä Hanko—Karkajaa, valtatie 7 välillä Virolahti—Vaalimaa, tie 387 välillä Vaalimaa—Ylämaa, valtatie 13 välillä Lappeenranta—Nuijamaa ja tie 3921 Nuijamaa—Nevala.

2 §

Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ajoneuvot

Tiemaksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät:

- 1) linja-autot;
- 2) poliisiviranomaisten ajoneuvot;
- 3) puolustusvoimien ajoneuvot;
- 4) pelastuslaitosten ajoneuvot;
- 5) ajoneuvot, jotka ovat yleishyödyllisten tai hyväntekeväisyysjärjestöjen käytössä humanitaarisen avustustavaran kuljetukseen hätätilanteissa auttamista varten;
- 6) palokuntien ajoneuvot;
- 7) muut hätäajoneuvot;

8) Suomen valtion ajoneuvot;

9) ajoneuvot, joiden yksinomaisen käyttötarkoitus on teiden ylläpito tai hoito, mukaan lukien tienpuhdistus- ja talvikunnossapitoajoneuvot;

10) ajoneuvot, joiden yksinomaisen käyttötarkoitus liittyy näytteillepano- tai sirkustoimintaan; sekä

11) ajoneuvot, joiden käyttötarkoitus ei ole yksinomaan tavaraliikenne.

Ajoneuvoyhdistelmien osalta ratkaiseva tiemaksuvelvollisuuden arvioinnin kannalta on vetoajoneuvo.

Tiemaksusta vapautettu ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä on mahdollisuus rekisteröidä tiemaksujen perintään valtuutetun ylläpitäjäyhteisön tai viranomaisen järjestelmään.

3 §

Annettavat tiedot tiemaksua varten

Seuraavat tiedot tulee antaa tiemaksun suorittamista varten:

- 1) tiemaksuvelvollisen ajoneuvon rekisterinumero;
- 2) matkan suunniteltu aloituspäivämäärä ja kellonaika;
- 3) ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän akseli- ja akselien määrä; ja
- 4) ajoneuvon päästöluokka.

4 §

Tiemaksun suorittaminen

Tiemaksu voidaan suorittaa käteisellä tiemaksuasemilla, manuaalisella kirjauksella tiemaksupäätteellä, manuaalisella kirjauksella Internetin kautta (*manuaalinen tiemaksujärjestelmä*) tai automaattisena veloituksena (*automaattinen tiemaksujärjestelmä*).

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään, mikä tai mitkä näistä vaihtoehdoista on kulloinkin käytettävissä.

5 §

Manuaalinen tiemaksujärjestelmä

Tiemaksu kirjataan manuaalisesti tiemaksuasemilla. Kirjaus Internetin kautta edellyttää rekisteröitymistä.

Tiemaksuvelvollisen tulee syöttää päätteelle 3 §:n mukaiset tiedot. Kirjauksesta saa kirjausosittteen, johon on merkitty maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloaika. Jos kirjaus on tehty Internetin kautta, kirjauksesta saa kirjausnumeron sekä maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloajan.

6 §

Automaattinen tiemaksujärjestelmä

Automaattinen tiemaksujärjestelmä edellyttää rekisteröitymistä ja elektronisen ajoneuvolaitteen asentamista ajoneuvoon tiemaksun veloitusta varten ennen maksullisen tieosuuden käyttöä. Ajoneuvolaitteen avulla määritellään ajettu maksullinen tieosuus. Rekisteröidytessä tiemaksun veloitusta varten tulee antaa 3 §:n mukaiset tiedot. Tiedot tallentuvat ajoneuvolaitteeseen.

Käytettävän ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän akselien määrä tulee tarkistaa ennen maksullisen tieosuuden käyttöä ja tarvittaessa korjata tiedot ajoneuvolaitteeseen. Ajoneuvolaite laskee tiemaksun suuruuden tallennettujen tietojen ja säädetyn maksutason perusteella ja veloittaa maksun automaattisesti.

Ennen maksullisen tieosuuden käyttöä tulee tarkistaa, että ajoneuvolaite on valmiustilassa maksun veloitusta varten. Muussa tapauksessa tulee varmistaa, että ajoneuvolaite on toimintakuntoinen ennen maksullisen tieosuuden käyttöä. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee käyttää manuaalista tiemaksujärjestelmää tai maksaa tiemaksu lähimmällä tiemaksuasemalla.

7 §

Tiemaksua varten annettujen tietojen oikeellisuus

Poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen tai tiehallinnon tiemaksuvelvollisen tulee osoittaa tiemaksun veloitusta varten annettujen tietojen oikeellisuus tarvittavilla asiakirjoilla. Tietojen oikeellisuus voidaan osoittaa kirjausotteella, kirjausnumerolla ja Internet-kirjauksen tulosteella, ajoneuvon rekisteriotteella sekä muilla ajoneuvoasiakirjoilla.

8 §

Tiemaksun palautus

Tiemaksun palautusta voi vaatia manuaalisen kirjauksen jälkeen millä tahansa tiemaksuasemalla ennen kirjausositteesta näkyvän maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloajan alkua. Jos kirjaus on tehty Internetin kautta, palautusta voi vaatia millä tahansa tiemaksuasemalla tai Internetin kautta ennen käyttöoikeuden voimassaoloajan alkua.

Kirjausositteessa tai Internet-kirjauksesta näkyvänä voimassaoloaikana maksu voidaan palauttaa siltä osin kuin jo maksettua matkaa ei ole tehty. Maksu voidaan palauttaa vain sellaisella tiemaksuasemalla, joka on maksetulla tieosuudella.

Kirjausositteesta tai Internet-kirjauksesta näkyvän voimassaoloajan jälkeen tiemaksua voi vaatia palautettavaksi vain, jos tiemaksuvelvollinen voi osoittaa, että hän ei ole aiemmin voinut vaatia palautusta tosiasiallisista syistä. Vaatimus tulee osoittaa liikenne- ja viestintäministe-

riölle kahden kuukauden kuluessa voimassaoloajan loppumisesta.

10 §

Tiemaksusarjat

9 §

Ajoneuvojen päästöluokat

Tiemaksuvelvollisuuden piiriin kuuluvat ajoneuvot jaetaan päästöluokkiin ajoneuvon ensimmäisen rekisteröinnin mukaisesti seuraavasti:

1) päästöluokka 3, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 2001 jälkeen;

2) päästöluokka 2, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1996 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 2001;

3) päästöluokka 1, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1993 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 1996;

4) ei päästöluokkaa, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran ennen 1 päivää lokakuuta 1993.

Tiemaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvo-yhdistelmän, jossa on enintään 3 akselia, tiemaksun suuruus on luokassa A 20 euroa, luokassa B 25 euroa ja luokassa C 30 euroa. Tiemaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvo-yhdistelmän, jossa on 4 akselia tai enemmän, tiemaksun suuruus on luokassa A 25 euroa, luokassa B 30 euroa ja luokassa C 35 euroa.

Päästöluokat jakautuvat tiemaksuluokkiin seuraavasti:

1) luokka A: päästöluokka 3;

2) luokka B: päästöluokka 2;

3) luokka C: päästöluokka 1 ja ajoneuvot ilman päästöluokkaa.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2009. Sitä sovelletaan kuitenkin 2 päivästä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 2006

Erkki Pulliainen /vihr
Matti Kauppila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
Lasse Virén /kok
Reijo Paajanen /kok
Timo Seppälä /kok
Oras Tynkkynen /vihr
Tero Rönni /sd
Jyrki Kasvi /vihr
Heidi Hautala /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Janina Andersson /vihr

Tuija Brax /vihr
Tarja Cronberg /vihr
Merikukka Forsius /vihr
Ulla Anttila /vihr
Irina Krohn /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Mikko Alatalo /kesk
Pentti Tiusanen /vas
Tuomo Hänninen /kesk
Heikki A. Ollila /kok
Markku Laukkanen /kesk
Pekka Kuosmanen /kok

LA 41/2006 vp — Erkki Pulliainen /vihr ym.

Seppo Lahtela /kesk
Timo Soini /ps
Pekka Vilkuna /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Harry Wallin /sd
Matti Kangas /vas
Pertti Salovaara /kesk
Raimo Vistbacka /ps
Risto Kuisma /sd
Lyly Rajala /kok

Saara Karhu /sd
Jouko Laxell /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Pertti Hemmilä /kok
Valto Koski /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Lauri Oinonen /kesk
Mauri Salo /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Petri Salo /kok